

Lett å snuble

Heter det nærme eller nær? Potensial eller potensiale?

PUBLISERT 7. januar 2014

Hvis en har en bøyde form av et ord og er usikker på grunnformen, kan en gjette på hvor mange bokstaver en må trekke fra den bøyde formen, subtrahere i regnespråket. Gjetter en feil, har en laget en substrasjonsform, f.eks. fra «nærmere» til «han traff ganske nærme blinken» istedenfor «nær». En annen mulighet er å lete etter et mønster. Heter det et potensial eller et potensiale? Tja, vi har biennale og triennale, og den dekorerte forsiden av et alter heter et antemensale. Det må bli potensiale. Ja, men så har vi pennal og tribunal og er like langt. Og så har vi ordlister, og der står det potensial.

I elektrisitetslæren er potensial en form for elektrisk energi («stillingsenergi per ladningsenhet», Store Norske). De fleste har oftere bruk for det som synonym til mulighet. Danskene skiller mellom potential om det elektriske og potentiale om det andre. På norsk heter det bare potensial og på svensk bare potential om begge deler.

I likhet med potensial heter det et areal, et ideal og et ritual. Det er nokså vanlig å se «rituale», og de to andre kan en google på Internett og få mange treff.

For å feie all tvil til side, her er de fire samlet i verseform. Melodien er «Ned på Youngstorvets basar», i vest kalt «Fjellveivisen».

Areal og ideal, potensial og ritual, det er ord som ikke skal ha e på slutten.

Hvis det likevel kan skje at du henger på en e syng da dette verset en gang til og kutt?n.

Dag Gundersen, ordbokredaktør og professor i nordisk språkvitenskap, og korrekturleser i Psykologtidsskriftet

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 51, nummer 1, 2014, side 59